

מקורות פסחים- בענין גדר לילה

Page 1 of 3 – YIJE 5781 – Set 5

- 1 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כ עמוד ב
- 2 וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר. מנהני מילי? אמר רבא: דאמר קרא ויקרא אלהים לאור יום - למאיר ובא
- 3 קראו יום. - אלא מעתה, ולחשך קרא לילה, [למחשיך ובא קרא לילה]? הא קיימא לן דעד צאת הכוכבים לאו לילה
- 4 הוא! - אלא אמר רבי זירא, מהכא: ואנחנו עשים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת
- 5 הכוכבים, ואומר: (והיה) +מסורת הש"ס: [והיו] לנו הלילה (למשמר) +מסורת הש"ס: [משמר והיום מלאכה],
- 6 מאי ואומר? - וכי תימא משעלה עמוד השחר לאו יממא, ומכי ערבא שמשא ליליא, ואינהו מקדמי ומחשכי - תא
- 7 שמע (והיה) +מסורת הש"ס: [והיו] לנו הלילה משמר והיום מלאכ
- 8 תוספות מסכת מגילה דף כ עמוד ב
- 9 והא קי"ל דעם צאת הכוכבים ליליא הוא - ואם תאמר כיון דקיי"ל דבצאת הכוכבים הוי ליליא א"כ אמאי פליגי ר' יוסי
- 10 .ור' יהודה בבין השמשות לימרו בצאת הכוכבים וי"ל דאף בשיעור צאת הכוכבים יש חילוק שיש כוכבים נראין ביום
- 11 והיה לנו הלילה למשמר - קשיא דהא אמרינן בברכות (דף ב: ושם) גבי צאת הכוכבים לילה הוא ואף על פי שאין
- 12 ראייה לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמר ואמאי לא הוי ראייה גמורה כדמפקינן הכא מקרא ויש לומר
- 13 דהתם בעי לאסוקי דזמן שכיבה דגבי ק"ש הוי צאת הכוכבים ומש"ה קאמרינן התם דאין זו ראייה גמורה דנהי דהוי
- 14 לילה באותה שעה מ"מ לא הוי זמן שכיבה לכל אדם.
- 15 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ב עמוד ב
- 16 ובעו לה מיבעיא: האי ובא השמש ביאת שמשו הוא, ומאי וטהר - טהר יומא, או דילמא ביאת אורו הוא, ומאי וטהר
- 17 - טהר גברא? והדר פשטו לה מברייתא, מדקתני בברייתא סימן לדבר צאת הכוכבים שמע מינה: ביאת שמשו הוא,
- 18 ומאי וטהר - טהר יומא.
- 19 רש"י מסכת ברכות דף ב עמוד ב
- 20 .שאין ראייה לדבר - שהיום כלה בצאת הכוכבים, זכר לדבר איכא
- 21 .דמחשכי - ועושין מלאכה בלילה משקיעת החמה עד צאת הכוכבים
- 22 ומקדמי - ומשכימין, קודם היום, דאימא: יום לא הוי עד הנץ החמה, והם מקדימין מעלות השחר, דהוי כמו מהלך
- 23 .חמשה מילין (פסחים דף צג:)
- 24 תא שמע והיה לנו הלילה משמר - מדקאמר והיום מלאכה אלמא האי דעבר מעלות השחר עד צאת הכוכבים -
- 25 יממא הוא, וזכר לדבר איכא, דכל עת מלאכה קורא הכתוב יום
- 26 תוספות מסכת ברכות דף ב עמוד ב
- 27 אף על פי שאין ראייה לדבר - ראייה גמורה אינה דהא לא מיירי התם לענין ק"ש
- 28 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צד עמוד א
- 29 כמה מהלך אדם בינוני ביום - עשר פרסאות, ומעלות השחר עד הנץ החמה ארבעת מילין, משקיעת החמה ועד
- 30 צאת הכוכבים ארבעת מילין
- 31

מקורות פסחים - בענין גדר לילה

Page 2 of 3 – YIJE 5781 – Set 5

- 1 תוספות מסכת פסחים דף צד עמוד
- 2 רבי יהודה אומר משקיעת החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין - קשה לר"ת דבסוף במה מדליקין (שבת דף לד):
- 3 אמר איזהו בין השמשות משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין דברי ר"י ומסקי' התם דבין השמשות דר"י
- 4 תלתא ריבעי מיל והכא קאמר ר"י גופיה ארבעה מילין וי"ל דהכא קאמר מתחלת שקיעה דהיינו משעה שמתחלת
- 5 החמה ליכנס בעובי הרקיע עד הלילה הוי ד' מילין והתם קאמר מסוף שקיעה
- 6 תלמוד בבלי מסכת זבחים דף נו עמוד א
- 7 אמר רב יצחק בר אבודימי: מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה? שנאמר: ביום הקריבו את זבחו יאכל, ביום שאתה
- 8 זובח אתה מקריב, ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריב
- 9 תוספות מסכת זבחים דף נו עמוד א
- 10 ויש לפרש שקיעת החמה היינו תחילת שקיעה קודם צאת הכוכבים כדאמר דמשקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ד'
- 11 מילין בפרק מי שהיה טמא (פסחים צד). וחשוב יום לענין שמצותן ביום ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביום
- 12 הקריבו ובכל דוכתא חשוב יום עד צאת הכוכבים כדאמר אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר ואנחנו עושים
- 13 במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר ועד צאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה
- 14 בפ"ב דמגילה (דף כ): והשתא לא הוי כמו שקיעת החמה דמסכת תענית (דף יב). כל תענית שלא שקעה עליו חמה
- 15 אינו תענית וקבלה בידינו בצאת הכוכבים ובמי שהיה טמא (פסחים דף צג): נמי הכי משמע דנפסל הדם בשקיעת
- 16 החמה שקודם צאת הכוכבים ארבע מילין דחשיב דרך רחוקה מן המודיעים משום דלא מטי לירושלים עד תחילת
- 17 שקיעת החמה דקעבר עליה זמן שחיתת הפסח (ואין) לדחות ההיא דמי שהיה טמא רבנן עבוד הרחקה כדי שלא
- 18 יבא לידי הלנת דם וכדי לזרזם בפסח והעמידו דבריהם במקום כרת והאי דלא חשיב ליה בפסחים בהדי אינך בפ'
- 19 האשה (דף צב). ה"נ לא חשיב חתיכת יבלתו והבאתו מחוץ לתחום דלא חשיב אלא דברים של חידוש והא דאמר
- 20 בשמעתא דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע החמה היינו תחילת שקיעה ומדאורייתא ולא צאת הכוכבים
- 21 דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בהדי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל
- 22 רבינו תם לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה
- 23 דבסוף פרק במה מדליקין (שבת דף לד): משמע משקיעת חמה עד לילה תלתא ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא
- 24 (פסחים דף צד). משמע דמשתשקע החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש רבינו
- 25 תם דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ואתי שפיר דאידי דבסמוך קתני גבי
- 26 בשר קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך צאת הכוכבים תני נמי האי לישנא גבי
- 27 דם אף על גב שחלוקין זה מזה [ועיין תוס' שבת לה. ד"ה תרי תילתי מיל ותוס' פסחים צד. ד"ה ר' יהודה ותוס'
- 28 מנחות כ: ד"ה נפסל]
- 29 תלמוד בבלי מסכת שבת דף לד עמוד ב
- 30 תנו רבנן: בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה, ספק כולו מן היום, ספק כולו מן הלילה - מטילין אותו לחומר שני
- 31 ימים. ואיזהו בין השמשות - משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין, הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון - בין
- 32 השמשות, הכסיף העליון והשוה לתחתון - זהו לילה, דברי רבי יהודה. רבי נחמיה אומר: כדי שיהלך אדם
- 33 משתשקע החמה חצי מיל. רבי יוסי אומר: בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא, ואי אפשר לעמוד עליו
- 34 .
- 35 תוספות מסכת שבת דף לה עמוד א.
- 36 תרי תילתי מיל - קשה דהכא משמע דמשקיעת החמה עד הלילה ליכא אלא תלתא ריבעי מיל ור' יהודה גופיה
- 37 בפסחים בפרק מי שהיה טמא (דף צד. ושם) סבר דמשקיעת החמה עד צאת הכוכבים ארבע מילין וצאת הכוכבים

מקורות פסחים- בענין גדר לילה

Page 3 of 3 – YIJE 5781 – Set 5

1	לילה הוא כדאמרין בריש פ"ק דפסחים (דף ב. ושם) וכדמוכח קרא (נחמיה ד) ואנחנו עושים במלאכה וגו' דמיניה
2	מפיק בפ"ב דמגילה (דף כ:): דמעלות השחר ימא הוא ואומר ר"ת דהתם מיירי בתחילת שקיעה והכא משתשקע
3	מסוף שקיעה אחר שנכנסה חמה בעובי הרקיע אבל תימה לר"י דבמאי פליגי דהא ודאי משעת צאת הכוכבים הו'
4	לילה כדפי' וי"ל דאמרין לקמן לא גדולים הנראים ביום ולא קטנים כו' אלא בינונים והשתא פליגי דלר' יהודה
5	מספקא ליה בכל כוכבים הנראים משקיעת החמה עד שהכסיף העליון אם הם בינונים אם לאו וע"ק דניחזי אנן
6	באדם בינוני שילך מתחילת שקיעת החמה ד' מילין כדאמר בפסחים י"ל דמספקא להו מהו אדם בינוני
7	מרדכי מסכת שבת הגהות מרדכי פרק במה מדליקין [המתחיל ברמז תנה].
8	[דף לד ע"ב] ואיזהו בין השמשות משתשקע החמה וכו' פירש רא"ם בס"י משתשקע החמה דרבי יהודה ור' נחמיה
9	משמתחלת לשקוע משנוטה מעט ומכירין העולם שרוצה ליכנס בעובי הרקיע דהיינו מעט קודם שקיעת החמה
10	ולשון משתשקע משמע הקדמה ואותה הקדמה נקראת בין השמשות ושיעורה לרבה תלתא רבעי מיל ולרב יוסף
11	תרי תילתי מיל והוא קודם שקיעת החמה אבל שקיעת החמה מהלך ה' מילין קודם צאת הכוכבים והוא לילה גמור
12	מדאורייתא (ראיה מפרק מי שהיה טמא) שלשה רבעי מילין הן ט"ו מאות אמה רוקח וראיה מפרק מי שהיה טמא
13	[פסחים דף צג ב] אמר רבה בר בר חנה כמה מהלך אדם בינוני ליום עשרה פרסאות מעלות השחר ועד הנץ
14	החמה ארבע מילין משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ה' מילין פי' משקיעת החמה שמתחלת לשקוע שנכנסת
15	בעובי הרקיע וכשהחמה נכנסת מלמטה שמתחלת לעלות הכוכבים נכנסין למעלה ומתחילין לירד גמרה חמה
16	עלייתה שעברה עביו של רקיע גמרו ככבים ירידתן שעברו עביו של רקיע ונראה כולן ובאותה עליית החמה וירידת
17	הכוכבים מהלך ה' מילין ואותן ה' מילין הו' לילה גמורה מדאורייתא שהרי דם זבחים נפסלת בשקיעת חמה הכי
18	איתא פרק איזהו מקומן [זבחים דף נו א] ולפי זה צריך למהר מאד כניסת שבת אבל מה שפר"ת דשקיעת חמה
19	קודמת למשתשקע ופי' בין השמשות הוא קודם הראות הכוכבים החוצה לרבה כדאית ליה ולרב יוסף כדאית ליה
20	[א"צ כל כך] לא נראה לרא"ם דלשון משתשקע החמה משמע הקדמה כדאמרין בהשוכר את הפועלים [פ"ח] אי
21	הכי משיפסיקו עד שיפסיקו מיבעי ליה. עי' בהל' תפילין
22	
23	הראב"ד השגות הריף ריש פסחים
24	חידושי הריטב"א מסכת יומא דף מז עמוד ב
25	אמר רבי יוחנן הדר פשיט יהושע עוזאה בין הבינים ספק. ואיכא למידק דכיון דספק קאמר דהוי, מאי פשיטותא
26	(הכא) [הוא] לבעיין, ואפשר דהכי קאמר בין הבינים ספק לפי שהוא נידון כפנים וכבחוץ, כספק בין השמשות שיש
27	בו מן היום ומן הלילה, הכא נמי יש בו מבפנים ויש בו מבחוץ וכקומץ ושירים המעורבין זה בזה
28	
29	חק יעקב
30	מג"א
31	רבינו יונה ריש ברכות-
32	שאג"א
33	שיעורים לזכר אבא מרי
34	מלבי"ם בראשית